

Crna Gora
UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU
I FITOSANITARNE POSLOVE

09.04.24

broj:	Jed. klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
00311-	3121/24-	481/2		

LOKALNI PLAN

ZA KONTROLU POPULACIJE PASA NA TERITORIJI OPŠTINE NIKŠIĆ ZA PERIOD OD 2024-2029. GODINE

Nikšić, januar 2024. godine

Contents

UVOD	3
I OSNOV ZA DONOŠENJE LOKALNOG PLANA	4
II OSNOVNI PRINCIPI	5
III POJMOVI	6
V ODGOVORNOSTI I OVLAŠĆENJA	9
VI TRENUTNO STANJE NA TERITORIJI OPŠTINE NIKŠIĆ	9
Sklonište za napuštene životinje	14
VII CILJEVI PLANA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA NA TERITORIJI OPŠTINE NIKŠIĆ ZA PERIOD OD 2024-2029. GODINE	15
VIII AKTIVNOSTI I MJERE ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA	15
1. Usvajanje i promocija lokalnog plana za kontrolu populacije pasa i njegovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa i njihove rasprostranjenosti.....	15
2. Identifikacija i registracija pasa	17
3. Kontrola razmnožavanja.....	19
4. Unaprjeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje	20
5. Izgradnja karantinskog prostora za smještaj pasa lualica.....	23
6. Obuke	24
7. Saradnja sa lovačkim organizacijama i njihovo angažovanje u cilju identifikacije i kontrole populacije lovačkih pasa.....	25
8. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu	25
9. Smanjenje učestalosti ugriza pasa.....	26
10. Odobravanje odgajivačnica pasa.....	27
11. Sprečavanja prevoza i ostavljanja pasa lualica sa teritorija drugih opština.....	27
IX NEOPHODNI RESURSI	28
AKCIONI PLAN	30

Crna Gora
UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VJETROST
I FITOSANITARNE POSLOVE

Primljeno: 13. 10. 23

Org. jed.	Jed. klas. znak	Redni broj	Prilog	V. št.
003/1	318/23	110	10	

UVOD

Lokalni plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine (u daljnjem tekstu: Plan) uređuje pitanja od značaja za kontrolu populacije napuštenih i vlasničkih pasa koji nijesu pod nadzorom ljudi.

Zakon o zaštiti dobrobiti životinja ("Sl. list Crne Gore", br. 14/08 i 47/15) je krovni propis kojim se uređuje oblast zaštite dobrobiti životinja. Ovim zakonom definisane su obaveze i odgovornosti fizičkih i pravnih lica u cilju zaštite zdravlja i dobrobiti životinja.

Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Populacija pasa može direktno da utiče na pojavu zoonoza, zato je izuzetno važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera kontrole koje utiču na uzrok nekontrolisanog razmnožavanja pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovedu na human i održiv način.

Skupština opštine Nikšić je usvojila Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/20 od 30.12.2020). Zakonski osnov za donošenje ove odluke sadržan je u članu 27 stav 7 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list Crne Gore", br. 14/08, 40/11 i 47/15), članu 15 stav 1 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16, 74/16, 02/18 i 66/19), članu 27 tačka 24 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 02/18, 34/19 i 38/20) i članu 38 stav 1 Statuta Opštine Nikšić ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", broj 31/18). Odluka je bila neophodna kako bi se stvorili uslovi za kvalitetnije obavljanje komunalne djelatnosti zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca) i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje, uspostavljanje kontrole populacije pasa i povećanje svijesti o odgovornom vlasništvu, kao i za smanjenje broja ujeda i napada pasa na građane i njihovu imovinu i povećanje stepena zaštite dobrobiti životinja.

U MZ Trubjela selo Brestice izgrađeno je sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) (u daljem tekstu sklonište) i Ugovorom o obavljanju komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja i davanju na upravljanje i korišćenje skloništa za napuštene životinje, od 02.12.2020. godine, isto je dato na upravljanje DOO "Komunalno" Nikšić. Povjeravanje poslova propisano je Odlukom o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja i davanju na upravljanje i korišćenje skloništa za napuštene životinje DOO "Komunalno" Nikšić ("Sl. list CG-opštinski propis" br. 53/19).

Humani i efikasni programi kontrole treba da se oslanjaju na koncept odgovornog vlasništva koji značajno može redukovati broj napuštenih životinja i probleme koji se za njih vezuju. S obzirom da je ekologija napuštenih životinja u velikoj mjeri vezana za ljudske aktivnosti, kontrolu populacije ovih životinja moraju da prate promjene u ponašanju čitave zajednice. Cilj plana je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u zajednici, kao i poboljšanje zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica.

I OSNOV ZA DONOŠENJE LOKALNOG PLANA

U okviru Svjetske organizacije za zdravlje životinja WOAH, balkanske zemlje uključujući i Crnu Goru su se složile da do 2025. godine postignu potpunu usklađenost sa poglavljem 7.7.

Procjena WOAH je istakla niz nedostataka kao što su:

- nedostatak sistematskog praćenja broja i rasprostranjenosti pasa i trendova vlasništva;
- nedostatak obrazovanja i informisanosti vlasnika pasa koji može uticati na kontrolu populacije pasa i odgovorno ponašanje vlasnika;
- nedostatak stručne obuke za veterinarske inspektore, zaposlena lica u skloništima, komunalnim preduzećima i nevladinim organizacijama;
- loši uslovi smještaja životinja u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) u registrovanim i neregistrovanim skloništima;
- neophodnost uspostavljanja sistema identifikacije i registracije kućnih ljubimaca odnosno uspostavljanja centralne baze;
- nedostatak resursa i tehničkih kapaciteta za razvoj i implementaciju odredbi o kontroli napuštenih pasa;
- slaba percepcija javnosti o napuštenim psima i nedostatak efikasnog učešća zainteresovanih strana;
- veliki broj ugriza pasa i naknada isplaćenih građanima, kao i visoki troškovi tretmana postekspozicijske profilakse (PEP);
- potreba za većom koordinacijom i komunikacijom zainteresovanih strana (stručna lica iz oblasti veterinarske struke, privatni i javni sektor, nacionalne i lokalne vlasti, NVO, stanovništvo, akademska zajednica, obrazovne institucije, međunarodne organizacije, istaknuti pojedinci, stručna lica iz kinološke struke).

Osnov za donošenje Plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine, sadržan je u obavezama iz akcionog plana koji je sastavni dio Nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa, koji je potrebno usvojiti i početi realizovati do kraja II kvartala 2024. godine.

II OSNOVNI PRINCIPI

Plan se zasniva na postojećem zakonskom okviru i WOAH standardima definisanim u 7.7 poglavlju za kontrolu populacije napuštenih pasa.

Načela programa su sljedeća:

- **Opšta načela** zaštite dobrobiti životinja koja obuhataju zdravlje i dobrobit životinja i koja se razvijaju na naučnim istraživanjima, uključujući prevenciju bolesti i veterinarsko-zdravstvenu zaštitu;
- **Promocija odgovornog vlasništva** je jedan od najznačajanih doprinosa u smanjenju broja napuštenih pasa i smanjenju učestalosti ugriza i zoonoza. Ponašanje i odgovorno držanje pasa od strane vlasnika je fundamentalna komponenta programa kontrole koja treba da doprinese dugotrajnim i održivim rezultatima.
- **Ekologija pasa** je usko povezana sa ponašanjem ljudi i bilo koja intervencija će biti uspješna samo ako je praćena promjenama u ponašanju ljudi, prije svega vlasnika pasa i njihove svijesti o odgovornosti kao držaoca životinje.
- **Kontrola populacije pasa** mora se sprovoditi kontinuirano, sa intervencijama koje se vremenom razvijaju i prilagođavaju novonastalim uslovima. Za to je potrebno uspostaviti i održavati sistem kontrole pasa na partnerskoj osnovi između Vlade, nadležnih organa i institucija, veterinarskih organizacija i civilnog sektora.
- **Unaprijeđenje i jačanje legislative i edukacija** je proces koji treba da se kontinuirano odvija. Ovaj program je usklađen sa postojećim zakonskim okvirom Crne Gore i sa WOAH 7.7 Poglavljem za kontrolu populacije napuštenih pasa i ne ograničava dalji razvoj legislative kojom bi se unaprijedile i ojačale zakonske mjere u ovoj oblasti.
- **Implementacija na lokalnom nivou:** Nacionalni program za kontrolu populacije pasa treba da se implementira na lokalnom nivou kroz planove prilagođene specifičnosti sredine u kojoj se sprovode, a u sljedećoj fazi neophodno je razviti potrebne stručne i tehničke kapacitete i obezbijediti visok nivo javne podrške kako bi se program uspješno implementirao na lokalnom nivou.
- **Monitoring i evaulacija:** Monitoringom i evaluacijom se procijenjuje efikasnost lokalnih mjera i program prilagođava lokalnim potrebama.
- **Princip održivosti i efikasnosti** na kojem se zasnivaju sve predložene mjere.

III POJMOVI

Pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

Program kontrole populacije pasa (*dog population control programme*) je program čiji je cilj kontrola i smanjivanje populacije pasa litalica na određeni nivo i/ili upravljanje populacijom na tom određenom nivou i/ili upravljanje radi postizanja definisanih ciljeva, uključujući i vlasničke pse bez nadzora;

Sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) (*stray animal (pets) shelter*) je prostor sa objektima u kojem se privremeno ili trajno smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na dalju brigu i moguće udomljavanje;

Vlasnik/držalac životinja (*animal keeper*) je pravno ili fizičko lice koje je odgovorno ili zaduženo za životinje, stalno ili privremeno;

Vlasnički pas (*owned dog*) je pas u vlasništvu i pod nadzorom lica koje je za njega odgovorno;

Izgubljeni pas (*lost dog*) je pas kojeg je držalac izgubio mimo svoje volje;

Napušteni pas (*abandoned dog*) je pas koja nema dom ili se nalazi izvan njega, lišen brige i njege vlasnika/držaoca koji ga je svjesno napustio;

Pas litalica (*stray dog*) je svaki pas koji nije pod direktnom kontrolom lica ili pas kojeg vlasnik ne sprječava u lutanju, i to:

- pas koji ima vlasnika, ali ipak slobodno luta i nije pod stalnom kontrolom ili ograničenjem;
- pas koji slobodno luta i nema vlasnika;
- pas koji slobodno luta o kome vode računa pojedinci ili grupa građana;
- pas koji je prošao CNVR program i vidno je obilježen ušnom markicom.

Eutanazija (*euthanasia*) je postupak usmrćivanja koji se obavlja sredstvima i metodama određenim za tu svrhu i na propisan način tako da se životinjama prouzrokuje najmanja moguća bol, patnja i strah;

Uhvati-steriliši-vakciniši protiv bjesnila-pusti (*CNVR-catch neuter vaccinate relase*) je jedna od mogućih mjera konrole populacije pasa kojom se psi litalice nakon sterilizacije i veterinarske obrade vraćaju u sredinu iz koje su uzeti;

Karantinski prostor je ograđeni prostor namijenjen za slobodno kretanje pasa litalica, koji imitira prirodno stanište psa i osigurava osnovnu dobrobit životinja sa ciljem kontrole populacije bezdomnih pasa.

IV ZAKONODAVNI OKVIR

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove imaju glavnu ulogu u donošenju relevantnih propisa u Poglavlju 12 - Bezbjednost hrane, veterina i fitosnitarna politika. U oblasti veterinarske politike fokus djelovanja je stavljen na preventivne mjere i program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja sa posebnim aspektom na naročito opasne zarazne bolesti i zoonoze (naročito bjesnilo) te koordinacije i kontrola njihovog sprovođenja u što su uključeni i ostali nadležni organi i to: Specijalistička Veterinarska laboratorija, Veterinarska komora Crne Gore i registrovane veterinarske ambulante koje obavljaju poslove iz oblasti veterinarske djelatnosti propisane zakonskim i podzakonskim aktima koji uređuju ovu oblast, kao i lokalne uprave u skladu sa svojim nadležnostima.

Spisak relevantne zakonske regulative:

1. **Zakon o veterinarstvu („Sl. list CG”, br. 30/12, 48/15 i 52/16)** kojim se uređuju uslovi i način obavljanja veterinarske djelatnosti, zdravstvena zaštita životinja, mjere veterinarskog javnog zdravlja, veterinarska zaštita životne sredine, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje veterinarske djelatnosti čija je organizacija i sprovođenje zaštite zdravlja životinja i sprovođenje mjera veterinarskog javnog zdravlja od interesa za Crnu Goru;
2. **Zakon o zaštiti dobrobiti životinja („Sl. list CG”, br. 14/08 i 47/15)** kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica za zaštitu dobrobiti životinja koje se uzgajaju ili drže za proizvodnju od nepotrebnog bola, patnje ili povreda, zaštite pri usmrćivanju, klanju i prevozu, pri obavljanju zahvata na životinjama i vršenju eksperimenata, kao i druga pitanja od značaja za dobrobit životinja;
3. **Zakon o identifikaciji i registraciji životinja („Sl. list CG” br. 48/07, 73/10 i 48/15)** kojim se uređuje način identifikacije i registracije životinja i gazdinstava;
4. **Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka („Sl. list CG” br. 62/18)** kojim se propisuje način identifikacije pasa i mačaka;
5. **Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce („Sl. list CG” br. 53/15 i 28/17)** kojim se propisuje način vođenja registra kućnih ljubimaca i način izdavanja pasoša za kućne ljubimce;
6. **Pravilnik o uslovima za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca („Sl. list CG” br. 42/16)** kojim se propisuju bliži uslovi za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca;
7. **Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, utvrđivanje, suzbijanje i iskorenjivanje bjesnila kod životinja („Sl. list CG”, br. 53/11)** kojim je propisan program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja koji se donosi na osnovu člana 47 stav 3 Zakona o veterinarstvu i predviđa mjere kontrole bjesnila vakcinacijom pasa i mačaka protiv bjesnila koji se vrši u skladu sa i uputstvom proizvođača vakcine. Psi i mačke stariji od tri mjeseca vakcinišu se

jedanput godišnje, inaktivisanom vakcinom protiv bjesnila, uz revakcinaciju, prema uputstvu proizvođača vakcine. Uprava obezbjeđuje vakcinu za potrebe sprovođenja vakcinacije za pse i mačke u registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce);

8. **Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave *Echinococcus multilocularis*** („Sl. list CG” br. 76/19) kojim se propisuju mjere za sprječavanje pojave *Echinococcus multilocularis* kod pasa;
9. **Pravilnik o načinu držanja opasnih pasa** („Sl. list CG” br. 31/17) kojim su propisani uslovi i način držanja opasnih pasa;
10. **Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti namijenjeni obuci pasa** („Sl. list CG” br. 30/16) kojim se propisuju uslovi koje treba da ispunjavaju objekti za obuku pasa u pogledu opreme i zaštite dobrobiti životinja i način vođenja registra objekata za obuku pasa;
11. **Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice** („Sl. list CG” br. 21/15) kojim se propisuju se uslovi koje treba da ispunjavaju odgajivačnice u pogledu objekta, opreme i uslova neophodnih za zaštitu dobrobiti životinja i način vođenja registra odgajivačnica;
12. **Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje** („Sl. list CG” br. 28/15) kojim se propisuju se veterinarsko-sanitarni uslovi koje treba da ispunjavaju objekti za privremeni smještaj napuštenih kućnih ljubimaca pansioni i skloništa, način osposobljavanja lica za brigu o životinjama, način vođenja registra pansiona i skloništa i način vođenja evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju;
13. **Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju prevoznik i prevozno sredstvo za prevoz životinja** („Sl. list CG” br. 49/18) kojim se propisuje uslovi koje treba da ispunjavaju prevoznik i prevozna sredstva za obavljanje prevoza životinja, sadržaj plana puta i način osposobljavanja pratioca životinja;
14. **Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja** („Sl. list CG” br. 40/18) kojom se radi praćenja razvoja naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaganja načina poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, davanja stručnih mišljenja po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente, osniva se Savjet za zaštitu životinja.
15. **Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca** (“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 046/20 od 30.12.2020), kojom se propisuju uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, sakupljanje, smještaj, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja na teritoriji opštine Nikšić.

V ODGOVORNOSTI I OVLAŠĆENJA

Zakonom o veterinarstvu, Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja i Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja definisane su nadležnosti Uprave i ostalih državnih i lokalnih institucija koje se bave ovom problematikom, kao i obaveze pojedinaca – držaoca odnosno vlasnika pasa.

U sprovođenju nacionalnog Programa odgovornost i nadležnosti imaju sledeće institucije: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde - Krivični zakonik Crne Gore, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava za bezbednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Savjet za zaštitu životinja, kao i ostale institucije i organizacije: Veterinarske ambulante i specijalističke veterinarske ambulante, Veterinarska komora, Udruženje veterinara male prakse Crne Gore, Udruženje veterinara Crne Gore, nevladine organizacije i udruženja građana, državni i lokalni mediji i vlasnici pasa i lokalne uprave.

Za sprovođenje Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine odgovornost i nadležnost imaju: nadležni organi lokalne uprave, DOO "Komunalno" Nikšić, veterinarske ambulante, lokalni mediji, NVO i udruženja građana i vlasnici pasa.

VI TRENUTNO STANJE NA TERITORIJI OPŠTINE NIKŠIĆ

Sistem identifikacije i registracije pasa u Crnoj Gori uspostavljen je 28.09.2019. godine. Uspostavljeni sistem je donio ključne promjene, posebno one koje se odnose na odgovorno ponašanje vlasnika, a očekuje se da će uticati na smanjenje broja napuštenih pasa.

Opština Nikšić i DOO "Komunalno" Nikšić imali su potpisan Ugovor o međusobnoj saradnji sa međunarodnom organizacijom Stray Coco, tj. njihovim predstavnikom u Nikšiću, Veterinarskom ambulantom "Family Vet", koji se odnosio na primjenu CNVR programa (uhvati, steriliši, vakciniši, pusti), kao jednim od vidova kontrole populacije pasa. Ovaj program se sprovodio od 23. juna 2020. godine do 31.12. 2022. godine i tokom njegovog trajanja sterilisano je oko 1000 pasa lualica (ovaj program je obuhvatao i besplatnu sterilizaciju za pse udomljene sa ulica).

Ostvarena je i saradnja sa međunarodnim NVO i to "Network for animals" i "StrayCoCo". Naime, Ugovorom o donaciji između Opštine Nikšić i NVO "Network for animals", od 2020. godine, ova međunarodna organizacija donirala je veterinarsku opremu za potrebe skloništa u vrijednosti od oko 10.000 €, a još su donirana i sredstva za rezervoare za vodu i kućice za pse. Ugovorom o donaciji organizacija StrayCoCo donirala sredstva za izgradnju ograde i vrata za zonu za istrčavanje pasa u skloništu, u vrijednosti od oko 24.000 €, takođe su angažovali i izvođača radova. Na lokalnom nivou sprovodi se kontinuirana saradnja sa dvije nevladine organizacije iz Nikšića, koje se bave ovom problematikom i to Nikšićko udruženje za zaštitu životinja i Udruženje Korina.

Na teritoriji opštine Nikšić u 2022. godini realizovan je Program "Direktno otvaranje radnih mjesta - javni rad, pod nazivom „Sprovođenje popisa kućnih ljubimaca (pasa) kao dio kontrole populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić“, u partnerstvu Opštine Nikšić, Udruženja Korina i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i uz podršku međunarodne organizacije Network for Animals, StrayCoCo i veterinarske ambulante Family Vet. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je obezbijedila čipove i vakcine, a Opština Nikšić sredstva za uslugu čipovanja.

Ovo je prvi ovakav popis u Crnoj Gori u cilju obezbjeđivanja sveobuhvatnih, kvalitetnih i uporedivih podataka, koji su značajni za kreiranje politike kontrole populacije pasa i izrade i implementacije lokalnog plana, kako bi se trajno riješili problemi koji se vezuju za pse lutalice. Tokom njegove realizacije ostvaren je kontakt sa predsjednicima mjesnih zajednica u kojima se vršilo anketiranje. Zaposleni su obučeni za popis od strane Udruženja Korina i formiran je projektni tim. Obrada prikupljenih podataka se radila na dnevnom i nedeljnom nivou. Partner na programu javnog rada, Opština Nikšić, obezbijedila je postavljanje edukativnih panoa na glavnom gradskom trgu, kao i jedan elektronski bilbord na centralnom kružnom toku. Takođe, anketari su svakodnevno vršili edukaciju vlasnika pasa na terenu kroz komunikaciju sa njima i dijeljenje flajera, a aktivnosti su i medijski praćene. Izvještaj Udruženja Korina je u prilogu ovog dokumenta.

Podaci po mjesnim zajednicama dati su usljedjećoj tabeli.

Tabela 1. Podaci po MZ

R.br.	Mjesna zajednica	Broj popisanih vlasničkih pasa	%
1.	Bistrica	83	1,4
2.	Bogetići	70	1,2
3.	Centar I	63	1,1
4.	Centar II	47	0,8
5.	Crkvice	28	0,5
6.	Crni kuk	57	1
7.	Ćemenca	92	1,6
8.	Dragova luka	180	3,1
9.	Grahovo	159	2,7

10.	Grudska mahala	90	1,5
11.	Humci	433	7,4
12.	Kličevo	748	12,8
13.	Kočani	337	5,8
14.	Krstac	69	1,2
15.	Lukovo	151	2,6
16.	Mrkošnica	41	0,7
17.	Ozrinići	297	5,1
18.	Petrovići	48	0,8
19.	Poljica	215	3,7
20.	Rastoci	178	3,1
21.	Rudo polje	89	1,5
22.	Stara varoš	118	2
23.	Straševina	270	4,6
24.	Tović	154	2,6
25.	Trebjesa	146	2,5
26.	Trubjela	113	1,9
27.	Uzdomir	172	2,9
28.	Velimlje	66	1,1
29.	Vidrovan	592	10,1
30.	Vilusi	132	2,3
31.	Vračenovići	144	2,5
32.	Župa	462	7,9

Broj pasa po domaćinstvima

U Nikšiću ukupno 3.643 domaćinstva drže pse, bez obzira na broj vlasnika unutar samog domaćinstva (na primjer: u jednom domaćinstvu mogu biti dva psa, ali jedan pas pripada i vodi se na jednog člana porodice, a drugi na drugog člana). Od toga 2.457 ili 67,4% domaćinstava imaju jednog psa, 666 ili 18,3% dva psa, 222 ili 6,1% tri psa, 103 ili 2,8% četiri psa, 47 ili 1,3% pet pasa, 92 ili 2,5% šest ili više pasa, dok su za 56 ili 1,5% domaćinstava podaci nepoznati ili su vlasnici odbili da kažu. Najmanje domaćinstava po ovoj klasifikaciji drži pet pasa.

U popisu stanovništva 2011. godine u Nikšiću je bilo 21.538 domaćinstava. Ovo znači da u prosjeku skoro svako šesto domaćinstvo u Nikšiću ima psa.

Posjedovanje pasoša, tj. potvrde o upisu u registar i vakcinaciji psa protiv bjesnila

Za 4.199 ili 71,7% pasa vlasnici ne posjeduju pasoš (potvrdu o upisu u registar i vakcinaciji psa protiv bjesnila), 1.394 ili 23,8% pasa imaju pasoše, a za 265 pasa ili 4,5% podaci su nedostupni.

Pol psa

Odnos mužjaka i ženki među vlasničkim psima u Nikšiću je 6:4 u korist muških pasa. Naime, mužjaka ima 3.597 ili 61,4%, a ženki 2.114 ili 36,1%, dok za 147 ili 2,5% pasa nije bilo moguće utvrditi pol. Ovi podaci nam ne kazuju dovoljno o tome zašto su mužjaci popularniji za držanje od ženki u nikšićkoj opštini.

Pasmina (rasa) psa

Mješanac: 2134, posavski gonič: 424, njemački ovčar: 340, šarplaninac: 273, srpski trobojni gonič: 247, srpski gonič/balkanski gonič: 216, kane corso: 160, labrador: 140, maltezer: 140, belgijski ovčar: 136, istarski gonič: 114, stafford: 109, američka akita, japanska akita: 104, pitbul: 93, bišon: 89, pulin: 86, rotvajler: 85, srednjeazijski ovčar/azijat: 84, zlatni retriever: 60, njemački lovni terijer: 54, kangal/anadolski pastirski pas: 42, njemački špic (uključujući pomeranca i ostale varijante): 39, crnogorski planinski gonič/alpinac: 35, mops: 35, haski: 29, džek rasel: 27, francuski buldog: 25, samojed: 25, pudla (sve varijante): 25, doberman: 24, kavkaski ovčar/volkodav: 23, njemački bokser: 22, pekinezer: 22, lagoto romanjolo: 19, seter (engleski, irski): 18, ši-cu: 18, bosanski oštrolaki gonič barak: 17, patuljasti šnauzer: 17, čau-čau: 17, argentinska doga (Dogo argentino): 15, kanarski pas (Presa Canario): 11, australijski ovčar: 11, jorkširski terijer: 10, bigl: 9, border koli: 8, patuljasti pinč: 8, jazavičar (sve varijante): 5, čivava: 5, bul terijer: 5, šnauzer: 5, srpski žuti gonič: 4, šar pej: 4, škotski ovčar: 4, engleski buldog: 4, briselski grifon: 4, foksterijer, oštrolaki foksterijer: 4, epanjel breton/bretonac: 3, južnoafrički mastif/burbul: 3, tibetanski mastif: 3, brak jazavičar, alpski brak jazavičar: 3, njemački oštrolaki ptičar: 3, tornjak: 3, bernski planinski pas: 3, zapadnoškotski bijeli terijer: 3, francuski gonič: 3, ruski gonič: 3, aljaski malamut: 3, brazilska fila: 2, srpski odbrambeni pas: 2, plotov gonič: 2, škotski terijer: 2, rodezijski ridžbek: 2, bijeli švajcarski ovčar: 2, mađarski ovčar/kuvas: 2, zapadno sibirski lajka: 2, crni ruski terijer: 2, mađarska vižla: 1, dalmatinac: 1, bernardinac: 1, bigl zečar: 1, pirinejski planinski pas: 1, poenter:

1, veliki šnauzer: 1, tulearski pas: 1, njufaundlandski pas: 1, tibetanski španijel: 1, podhalanski ovčar: 1.

Starost psa

U kategoriji do jedne godine nalazi se 972 ili 16,6% pasa, što je indikativan podatak koji ukazuje na to da su u godini koja je prethodila popisu rođena, kupljena ili udomljena 972 nova vlasnička psa, što je šestina ukupnog broja vlasničkih pasa. Međutim, bez uporednih podataka i imajući u vidu da je ovo prvi opšti popis pasa, teško je reći da li je ovo trend koji raste, stagnira ili se smanjuje. U kategoriji od dvije do pet godina nalazi se najveći broj pasa: 3.051 ili 52,1%, u kategoriji od šest do deset godina 1.195 ili 20,4%, od jedanaest do petnaest godina 397 ili 6,8%, dok za 208 pasa ili 3,6% nije bilo moguće utvrditi starost. Interesantno je da je u kategoriji 15 i više godina starosti bilo 35 ili 0,6% pasa.

Obilježnost pasa mikročipom

U momentu popisivanja 4.216 vlasničkih pasa ili njih 72% nije bilo obilježeno mikročipom. Nasuprot tome, 1.359 pasa ili 23,2% je bilo mikročipovano, što je manje od jedne četvrtine. Za 283 psa ili 4,8% nije bilo moguće utvrditi ovaj podatak.

Imunizacija protiv bjesnila

U tri godine koje su prethodile anketi, 3.323 ili 56,7% pasa nisu primili vakcinu za bjesnilo, 2.045 ili 34,9% pasa jesu, a za 490 ili 8,4% pasa nije bilo moguće utvrditi taj podatak. Ovi podaci nam govore da je veći obuhvat pasa koji su vakcinisani protiv bjesnila od onih koji su obilježeni mikročipom, iako su obje radnje srodne i predstavljaju zakonsku obavezu za držaoce pasa.

Sterilizacija/kastracija

Sljedeći bitan disparitet među anketnim pitanjima odnosi se na procenat sterilisanosti, odnosno kastriranosti pasa. Naime, 84,5% pasa tj. 4.949 njih je nesterilisano, a samo 10,9% ili njih 641 jeste. Za 268 ili 4,6% nije bilo moguće utvrditi.

Način držanja

Psi se najviše drže napolju vezani na lancu i/ili sajli (1.868 ili 31,9%), zatim u boksu ili sličnom ograđenom prostoru koji im ograničava kretanje (1.518 ili 25,9%), zatim napolju ali bez vezivanja (1.060 ili 18,1%), a najmanje u kući/stanu (747 ili 12,8%). Na kombinovani način gdje nijedan od prethodnih načina ne preovladava se drži 498 ili 8,5% pasa, dok za 167 ili 2,9% pasa nije bilo moguće procijeniti.

Vizuelno zdravstveno stanje psa

Za ovo pitanje bilo je neophodno da anketari fizički priđu psu na dovoljnoj udaljenosti da mogu procijeniti njegovo zdravstveno stanje, odnosno izgled. Rezultati su sljedeći:

- 4.703 ili 80,3% pasa bili su bez vidljivih znakova bolesti, povrede i/ili hendikepa
- 77 ili 1,3% pasa imali su vidljive znakove bolesti, povrede i/ili hendikepa
- 36 ili 0,6% pasa nisu imali vidljive znakove bolesti, ali vlasnik je potvrdio da je pas bolestan
- Za 1.042 ili 17,8% anketari nisu bili u mogućnosti da procijene i/ili je vlasnik odbio da omogućiti pristup psu

Testiranost na lajšmaniozu

Na pitanje da li je pas u posljednjih godinu dana testiran na lajšmaniozu, vlasnici su odgovorili odrično za 5.641 psa, odnosno 96,3% vlasničkih pasa nije testirano na ovu bolest u godini koja je prethodila popisu, 8 pasa tj. 0,1% je testirano negativno, dok je 13 pasa ili <0,2% bilo pozitivno. Za 195 pasa ili 3,3% ne postoje pouzdani podaci.

Među rasama pasa pozitivnim na lajšmaniozu su: posavski gonič (5), mješanac (3), kane corso (1), koker (1), kangal (1), američka akita (1) i zlatni retriever (1).

Sklonište za napuštene životinje

Opština je izgradila sklonište, koje je dala na upravljanje DOO "Komunalno" Nikšić. Budžetom Opštine Nikšić godišnje se opredjeljuju sredstva za sprovođenje redovnih aktivnosti u skloništu, shodno Programu rada DOO "Komunalno" Nikšić. Ista se odnose na: veterinarske usluge, nabavku hrane, sredstva za održavanje higijene, plate zaposlenih i dr. Nabavljeno je vozilo i oprema za hvatanje pasa i izvršena je obuka lica zaposlenih u skloništu (obuka u Azilu u Herceg Novom 2022. godine), i u cilju inteziviranja rada šinterske službe. Takođe su obezbijedena sredstva i izgrađen je karantin.

Od početka rada skloništa udomljeno je oko 20 pasa, a u istom se trenutno nalazi 55 pasa, koji su smješteni u boksevima (pored bokseva u skloništu je još i 25 kućica u zoni za slobodno istrčavanje pasa).

Formirana je multidisciplinarna radna grupa za kontrolu populacije pasa na lokalnom nivou, koju čine predstavnici lokalne samouprave, NVO, veterinari, predstavnici MUP-a i predstavnik skloništa.

Psi koji se nalaze na ulicama predstavljaju veliki problem tako što izazivaju materijalne i nematerijalne štete građanima, koji u sudskim postupcima traže nadoknadu, te Opština Nikšić i DOO "Komunalno" Nikšić na ime odštete, solidarno obezbjeđuju sredstva. Za prethodne četiri godine izdvojena sredstva su iznosila oko 300.000€ na godišnjem nivou. Izvještaj Direkcije za imovinu za 2019 – 2022. godinu je u prilogu ovog dokumenta.

VII CILJEVI PLANA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA NA TERITORIJI OPŠTINE NIKŠIĆ ZA PERIOD OD 2024-2029. GODINE

Okvirni ciljevi plana za kontrolu populacije pasa u opštini Nikšić obuhvataju:

- smanjenje i kontrola populacije napuštenih pasa i pasa bez nadzora;
- poboljšanje zdravlja i dobrobiti populacije vlasničkih pasa i pasa bez nadzora;
- izgradnja sistema za kontrolu populacije pasa;
- jačanje tehničkih kapaciteta za smještaj pasa lualica (karantinski prostor) i poboljšanje uslova u skloništu;
- jačanje instituta "odgovornog vlasništva", kao i edukacija i podizanje svijesti stanovništva;
- smanjenje broja ujeda i drugih negativnih pojava izazvanih od strane uličnih pasa (saobraćajne nesreće, izazivanje šteta domaćinstvima i dr.).

VIII AKTIVNOSTI I MJERE ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA

Na osnovu postojećih podataka i trenutne situacije na teritoriji opštine Nikšić, sve u cilju realizacije ovog programa, predlažemo sljedeće mjere:

1. Usvajanje i promocija lokalnog plana za kontrolu populacije pasa i njegovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa i njihove rasprostranjenosti;
2. Identifikacija i registracija pasa u skladu sa zakonom;
3. Kontrola razmnožavanja;
4. Unaprjeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje;
5. Izgradnja karantinskog prostora za smještaj pasa lualica;
6. Obuke;
7. Saradnja sa lovačkim organizacijama i njihovo angažovanje u cilju identifikacije i kontrole populacije lovačkih pasa;
8. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu;
9. Smanjenje učestalosti ugriza pasa
10. Odobravanje odgajivačnica pasa
11. Sprečavanja prevoza i ostavljanja pasa lualica sa teritorija drugih opština

Kombinovanjem navedenih mjera kontrole populacije pasa moguće je postići najbolje rezultate.

1. Usvajanje i promocija lokalnog plana za kontrolu populacije pasa i njegovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa i njihove rasprostranjenosti

Početna procjena postojećeg broja pasa i njihova rasprostranjenost su dio lokalnog plana za kontrolu populacije pasa čiji je nosilac opština Nikšić.

Da bi se razumjela dinamika populacije pasa u datoj zajednici, može se koristiti nekoliko različitih

metoda, metode za dobijanje ukupnog broja populacije (procjena ukupnog broja) i metode za kontinuirano praćenje gustine i broja pasa na ulicama. Ove procjene populacije pasa mogu takođe da otkriju probleme koji se odnose na pse na određenoj lokaciji, što će pomoći prilikom određivanja prioriteta ključnih aktivnosti u sistemu kontrole.

Mjere na lokalnom nivou, u skladu sa rezultatima procjene i specifičnosti sredine treba da imaju za cilj:

- poboljšanje zdravlja i dobrobiti populacije vlasničkih, napuštenih i pasa lualica;
- smanjenje i kontrolu populacije napuštenih i pasa lualica;
- promovisanje odgovornog vlasništva i podizanje svijesti stanovništva;
- smanjenje rizika od bjesnila, ehinokokoze, lajšmanioze i drugih zoonoza;
- smanjenje broja ujeda i drugih negativnih pojava i situacija (saobraćajne nesreće, buka i slično);
- sprječavanje negativnih uticaja pasa na zajednicu preko zagađenja (npr. fekalije, buka), uzrokovanjem saobraćajnih nesreća i rizika za druge pse, divlje životinje, domaće životinje i druge vrste kućnih ljubimaca.

Plan će biti usaglašen sa zakonskom regulativom i Programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori. Vršice se kontinuirano sprovođenje monitoringa i evaluacije, kako bi se procjenila uspješnost plana i planirale dalje aktivnosti. O rezultatima sprovođenja plana vršice se godišnje izvještavne Uprave i Savjeta za zaštitu životinja, najkasnije do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.

Praćenje i ocjenjivanje plana važno je zbog:

- procjene stanja kako bi se pokazalo u kojoj mjeri program/plan ostvaruje svoje ciljeve;
- prepoznavanja problema, poboljšanja sprovođenja i definisanja uspješnih mjera djelovanja;
- poređenja uspješnosti plana koji se koristi na različitim lokacijama i u različitim situacijama (pod pretpostavkom da su metode standardizovane);
- redovnog usklađivanja/ažuriranja.

Praćenje i evaluacija je stalan proces kojim se vrši provjera napretka plana i mjera u odnosu na ciljeve definisane programom i lokalnim planom i omogućava redovno usklađivanje/ažuriranje.

Opšti indikatori koji se prate između ostalih su:

- veličina populacije pasa, rasprostranjenost i gustina;
- zdravlje i dobrobit pasa u ciljnoj populaciji (npr. fizičko stanje, stanje kože, povrede ili šepavost);
- psi koji su obuhvaćeni programom CNR;
- učestalost zoonoza kod životinja i ljudi;
- broj ugriza pas;
- broj udomljenih, uhvaćenih pasa;
- stav i ponašanje zajednice prema psima, vlasnički trendovi i odgovornost vlasnika;
- i drugi indikatori.

Za potrebe monitoringa i evaulacije postoje mnogi izvori informacija koji se mogu koristiti, uključujući:

- povratne informacije iz lokalne zajednice (sastanci, upitnici ili ankete itd.);
- dokumenta i mišljenja relevantnih stručnjaka (npr. veterinara, ljekara i institucija koje sprovode zakone itd.);
- mjerenja i procjene broja i kondicije pasa (direktna posmatranja veličine populacije i statusa dobrobiti);
- i drugi dostupni izvori.

Promocija lokalnog plana

Od presudnog je značaja je da u procesu konsultacija učestvuju svi oni koji se posredno ili neposredno suočavaju sa problemom napuštenih pasa. Potrebno je u najvećoj mjeri koristiti participativan pristup i to tako što će zainteresovane starne biti konsultovane, a njihovi predlozi korišteni prilikom osmišljavanja budućih intervencija. Na ovaj način program će biti mnogo bolje prihvaćen u lokalnoj zajednici i njegove šanse za uspjeh će biti veće.

Potrebno je naglasiti da je problem pasa lualica društveno ekonomski problem i stoga je neophodno uključiti i dobiti podršku od šire zajednice. Neophodno je da svaki plan bude podržan i uključuje interese lokalne zajednice, aktivirati lokalne medije, kako bi se stvorili pozitivni preduslovi za implementaciju Plana kontrole populacije pasa na lokalnom nivou, čiji je dio i kampanja za promociju odgovornog držanja pasa kao i kampanje podizanja svijesti o ovoj temi u narednim godinama trajanja plana. U sklopu kampanje potrebno je organizovati tribine i radionice na lokalnom nivou, kako bi se stvorio pozitivan kontekst za implementaciju i obezbijedila podrška lokalne zajednice i svih relevantnih predstavnika na lokalnom nivou, prvenstveno kroz saradnju sa NVO.

MJERE: Godišnje organizovati 2 tribine i radionice, koje će biti medijski praćene u elektronskim, štampanim medijima i preko društvenih mreža.

INDIKATORI: Broj organizovanih tribina i radionica sprovedenih u saradnji sa NVO sektorom, čije su aktivnosti, između ostalih i podizanje svijesti kroz medijsku promociju, edukacija u obrazovnim institucijama, kao i anketiranje ciljnih grupa, dijeljenje promotivnog materijala i sl.

Nosioci aktivnosti: Opština Nikšić u saradnji sa nadležnima institucijama i drugim zainteresovanim stranama (Uprava, Savjet za zaštitu životinja, lokalni veterinari, NVO itd.);

Rok: I kvartal 2024.godine usvajanje programa i njegova kontinuirana promocija

2. Identifikacija i registracija pasa

Registracija i identifikacija pasa je ključna kao dio odgovornog vlasništva pasa jer je povezana sa programima za zdravlje životinja, kao što je obavezna vakcinacija protiv bjesnila i sljedljivosti i omogućava praćenja pasa i pronalaženja vlasnika ako se pas izgubi i sprovođenje kaznene politike.

Identifikacija psa i registracija tog psa sa vlasnikom u centralnoj bazi podataka predstavlja važno sredstvo za ponovno spajanje izgubljenih pasa sa vlasnicima. Ona je dobar osnov za sprovođenje zakona i podsticanje odgovornosti kod vlasnika, jer životinja postaje prepoznatljiva kao vlasnička. Dosljedno sprovođenje propisa za identifikaciju i registraciju pasa jedinstvenim identifikacijskim oznakama (mikročip), te ažuriranje uspostavljene baze podataka na državnom nivou je u nadležnosti Uprave. Nakon identifikacije i vakcinacije od strane registrovane veterinarske ambulante vrši se upis pasa u Registar kućnih ljubimaca u skladu sa Zakonom o veterinarstvu i Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Službeni list CG" broj 62/18).

Opština Nikšić obezbjeđuje dio sredstava potrebnih za uslugu čipovanja 1000 pasa/godišnje (subvencija), kako bi se u kontinuitetu implemetirao ovaj pravilnik, te kako bi svi psi bili identifikovani mikročipom i registrovani u bazi podataka radi utvrđivanja stvarnog broja vlasničkih pasa i veličine populacije pasa. Takođe, je važno da se svi psi u skloništu identifikuju mikročipom i registruju u centralnom elektronskom registru i to obavlja angažovana veterinarska ambulanta u skloništu.

Zakonom o veterinarstvu, Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja, Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja, Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka i drugim propisima navedenim u poglavlju IV regulišu se pitanja i kaznena politika u ovoj oblasti. Takođe i lokalnom Odlukom o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca između ostalog propisuju se uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, sakupljanje, smještaj, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja, kao i predviđene kaznene mjere za pravna i fizička lica – vlasnike pasa, kao i za privredno društvo koje vrši poslove zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje (DOO "Komunalno" Nikšić).

MJERE: Godišnja subvencija Opštine za mikročipovanje 1000 vlasničkih pasa u iznosu od 5000 €. Sprovođenje kaznene politike za vlasnike koji odbijaju da obave mikročipovanje i kontrola na terenu od strane Komunalne policije i Komunalne inspekcije.

INDIKATORI: Broj identifikovanih i registrovanih pasa upisanih u centralni registar, broj kontrola i sprovedenih postupaka koje je izvršila Komunalna policija i Komunalna inspekcija, provjerom vlasničkih pasa i analiza stanja na mjesečnom nivou. Indikator je i broj realizovanih čipovanja na godišnjem nivou.

Nosioci aktivnosti: Opština Nikšić, Uprava, Veterinarske ambulante, Komunalna policija i inspekcija

Rok: 2024.godine i dalje

3. Kontrola razmnožavanja

Kontrola razmnožavanja uz odgovorno vlasništvo je značajna mjera u kontroli i upravljanju populacijama pasa. Radi kontrole razmnožavanja populacije pasa, Opština Nikšić će, kao i u prethodnom periodu ostvariti kontakt sa međunarodnim NVO, kako bi se razmotile mogućnosti donacije sredstava neophodnih za ovu aktivnost.

Smanjenje reprodukcije je humani način ograničavanja rasta populacije. Tamo gdje postoje populacije pasa bez nadzora ili bez vlasnika kontrola reprodukcije se koristi za stabilizaciju ili smanjivanje njihovog broja na prihvatljiv nivo.

Na osnovu člana 22 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i prema standardima Svjetske organizacije za zdravlje životinja, kontrola razmnožavanja je obaveza vlasnika i predstavlja odgovornost vlasnika psa koji je dužan obezbijediti kontrolu razmnožavanja životinja pod njegovim nadzorom. Kontrola razmnožavanja je sastavni dio odgovornog vlasništva, a njene metode uključuju sljedeće: hirušku sterilizaciju, hemijsku kontracepciju i odvajanje ženki za vrijeme estrusa od nekastriranih mužjaka. Kada su skloništa za napuštene pse u pitanju, isključivo će se obavljati hirurška sterilizacija.

Hirušku sterilizaciju može obavljati samo veterinar zaposlen u registrovanoj veterinarskoj ambulanti. Ona uključuje odgovarajuću metodu uz primjenu anestezije i ublažavanje bola, poštujući standard dobre veterinarske prakse. Ljekovi i drugi veterinarski-medicinski proizvodi koji se koriste u kontroli razmnožavanja treba da budu sigurni, kvalitetni i efikasni za traženu svrhu, da se koriste u skladu sa uputstvom proizvođača i da imaju dozvolu za stavljanje u promet izdatu od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore.

Subvencioniranje programa sterilizacije od strane državnih ili drugih organa i organizacija u kombinaciji sa drugim mjerama kontrole populacije pasa može znatno pomoći u smanjenju broja pasa lutalica i početnoj fazi implementacije, ali je vrlo bitno planirati održivost takvog sistema nakon što se subvencioniranje završi.

Uhvati-sterliši-vakciniši-pusti (CNVR) je jedna od mjera koja se može koristiti, a kojom se kontroliše populacija na određenom lokalitetu gdje je stanovništvo informisano o ciljevima i očekivanim rezultatima CNVR intervencije. Potrebno je uspostaviti sistem nadzora nad psima koji su obuhvaćeni CNVR programom, koji će biti identifikovani i vidno obilježeni. Vraćeni psi moraju biti pod nadzorom lica (volontera, ljubitelja životinja), koje će prihvatiti odgovornost da vodi brigu o njima. CNVR se može koristiti kao prelazna mjera dok se ne izgradi sveobuhvatni sistem i stabilizuje populacija pasa. CNVR je pogrešno shvaćen kao jedinstvena metoda za kontrolu populacije pasa. Međutim, on jeste jedan od načina za kontrolu reprodukcije i kao i svaka druga mjera za kontrolu populacije, mora se koristiti u kombinaciji sa ostalim mjerama. CNVR nije sprovodiv na svim lokacijama; zahtjeva tolerantnu zajednicu koja prihvata pse lutalice i koja je spremna da brine o psima lutalicama. Takođe, bitno je da postoji odobrenje od strane institucija za CNVR i da je CNVR integrisan u sistem kontrole. CNVR nije odgovarajuća metoda za

sve pse, ona bi se trebala primjenjivati na individualnoj osnovi i obuhvatiti pse za koje je ta metoda najadekvatnija.

Na primer, udomljavanje može biti prikladnije za neke pse, kao što su socijalizovani štenci, dok psi koji izazivaju sukob kroz agresivno ponašanje ne mogu biti pogodni za povratak na teritoriju na kojoj su uhvaćeni. CNVR metodom se može doprinjeti smanjenju broja rođenih štenaca, ali tamo gde je smrtnost štenaca velika populacija pasa se ne održava reprodukcijom, već napuštanjem i kretanjem pasa pa je važno da se CNVR kombinuje sa ostalim mjerama radi uticanja na veličinu odrasle populacije pasa. Procenat ženki koje treba sterilisati godišnje zavisi od potencijalne stope rasta populacije (broj pasa koji će se reprodukovati nakon jedne godine, u poređenju sa prvobitnim brojem pasa). Psi moraju biti vraćeni tamo gde su uhvaćeni nakon postoperativnog perioda u što kraćem mogućem roku, koji nije duži od 14 dana, pod uslovom da je životinja zdrava i oporavljena. Na taj način se održava populacija pasa na njihovim izvornim teritorijama pristupom istim resursima kao i prije hvatanja i izbjegava se rizik od agresije između pasa koji proizlazi iz puštanja na druge teritorije. Sterilizacija i kastracija pasa koji idu na udomljavanje nije isto što i sprovođenje CNR metode i vraćanje na prvobitnu teritoriju na način da se u što kraćem roku steriliše i kastrira što veći broj pasa.

MJERE: Kontinuirano sprovođenje kampanje, koje promovišu sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa, putem gostovanja na lokalnom elektronskom mediju (RTV NK i sajt opštine Nikšić), i anketiranje građana jednom godišnje, jer su napušteni vlasnički psi prepoznati kao jedan od glavnih izvora pasa na ulicama i povećanja populacije u saradnji sa lokalnim veterinarskim ambulantama i NVO sektorom;

Subvencije iz opštinskog budžeta na godišnjem nivou za sterilizaciju vlasničkih pasa (200 pasa – 25 eura/pas);

CNVR program, finansiranje iz opštinskog budžeta (100 pasa – 50 eura/pas). Cijena po veterinarskom cjenovniku od 90-120 eura

INDIKATORI: Broj realizovanih promocija i rezultati sprovedenih anketa; Broj sterilisanih vlasničkih pasa na godišnjem nivou; Broj sterilisanih uličnih pasa na godišnjem nivou; Praćenje uspjehnosti CNVR programa po određenim mjesnim zajednicama.

Nosioci aktivnosti: lokalna samouprava u saradnji sa nadležnima institucijama i drugim zainteresovanim stranama (Uprava, Savjet za zaštitu životinja, lokalni veterinari, NVO itd.);

Rok: Kontinuirano

4. Unaprjeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje

Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja definisano je da poslove organizacije i sakupljanja napuštenih životinja (kućnih ljubimaca) vrše lokalne samouprave odnosno higijeničarske službe koje za to treba da budu opremljene vozilima za prevoz sa opremom i osobljem osposobljenim

za navedene poslove u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje ("Sl. list CG", br. 28/15). Hvatanje, prevoz i držanje napuštenih životinja (kućnih ljubimaca) u skloništim treba da se obavlja na način kojim se kod životinje ne izaziva patnja, bol i strah. Skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce) mogu osnivati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir. Uprava vodi registar objekata za privremeni smještaj (pansioni i skloništa) i nadležna je za poslove utvrđivanja ispunjenosti veterinarsko-sanitarnih uslova koji se utvrđuju neposrednim pregledom objekata od strane komisije. Bliži uslove koje moraju ispunjavati pansioni i skloništa, način osposobljavanja lica i način vođenja registra propisan je Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje.

Skupština opštine Nikšić je usvojila Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/20 od 30.12.2020). Odluka je bila neophodna kako bi se stvorili uslovi za kvalitetnije obavljanje komunalne djelatnosti zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca) i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje, uspostavljanje kontrole populacije pasa i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu, kao i za smanjenje broja ujeda i napada pasa na građane i njihovu imovinu i povećanje stepena zaštite dobrobiti životinja. Izgrađeno je sklonište i Ugovorom o obavljanju komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja i davanju na upravljanje i korišćenje skloništa za napuštene životinje DOO "Komunalno" Nikšić, od 02.12.2020. godine, koje je dato na upravljanje DOO "Komunalno" Nikšić, a povjeravanje poslova propisano je Odlukom o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja i davanju na upravljanje i korišćenje skloništa za napuštene životinje Društvu sa ograničenom odgovornošću "Komunalno" Nikšić ("Sl. list CG - opštinski propis" br. 53/19).

U skladu sa navedenom Odlukom, Privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, koji upravlja skloništem, dužno je da:

- obezbijedi upravljanje skloništem na stručan i profesionalan način;
- donese i primjenjuje kućni red o radu skloništa;
- donese i primjenjuje procedure za humano postupanje sa životinjama (hvatanje, prevoz, prijem životinja u sklonište, ishrana, pranje, čišćenje i održavanje skloništa i dr.);
- prima prijave o napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima;
- organizuje sakupljanje i pronalaženje izgubljenih i napuštenih kućnih ljubimaca po prijavama građana, prilikom redovnog obilaska teritorije opštine Nikšić, kao i prevoz životinja do skloništa;
- vodi evidenciju o svakom kućnom ljubimcu koji je primljen u sklonište;
- obezbijedi izolaciju novoprimljenih životinja;

- obezbijedi identifikaciju, registraciju i zdravstvenu zaštitu životinja prilikom prijema i tokom boravka u skloništu, kontrolu razmnožavanja - strerilizaciju, od strane registrovane veterinarske organizacije po ugovoru ili osnivanjem sopstvene veterinarske službe;
- obezbijedi adekvatan higijenski tretman životinja prilikom ulaska u sklonište, kao i tokom boravka u skloništu;
- donese program udomljavanja kućnih ljubimaca i aktivno se bavi udomljavanjem;
- sklapa ugovore za svakog udomljenog kućnog ljubimca i vodi evidenciju o sklopljenim ugovorima;
- obezbijedi smještaj kućnog ljubimca po cjelinama skloništa na način da se ne dogodi neplanirano razmnožavanje ili agresija među psima;
- obezbijedi životinjama dovoljno kvalitetne vode i hrane;
- obezbijedi redovno izvođenje pasa iz boksova radi održavanja njihove fizičke kondicije;
- održava sklonište u čistom i higijenskom stanju;
- sarađuje sa nevladinim organizacijama i volonterima koji se brinu o životinjama u skloništu;
- omogućava veterinarskom osoblju sprovođenje mjera zdravstvene zaštite;
- obavještava veterinarsku organizaciju o svakoj sumnji na bolest životinje u skloništu.

U skloništu moraju biti zaposlena lica osposobljena za brigu o životinjama u skladu sa propisima o zaštiti dobrobiti životinja. Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje propisano je da se osposobljavanje lica za brigu o životinjama vrši na seminarima prema programu koji sadrži osnove iz oblasti zaštite dobrobiti životinja, pet sloboda (*Five freedoms: od gladi i žeđi kroz obezbeđivanje dovoljnih količina kvalitetne hrane i sveže vode; od neudobnosti kroz obezbeđivanje odgovarajućeg zaklona i mesta za odmor; od bola, povreda i bolesti kroz obezbeđivanje brze i adekvatne veterinarske njege i preventivne zdravstvene zaštite; od straha i stresa kroz obezbeđivanje uslova i postupaka koji ne dovode do mentalne patnje životinje i sloboda ispoljavanja osnovnih oblika ponašanja karakterističnih za vrstu kroz obezbeđivanje dovoljno prostora, adekvatnih objekata za držanje životinja i odgovarajućeg društva životinja iste vrste*), osnove iz fiziologije životinja, potrebe životinja za hranom i vodom, način postupanja sa životinjama, osnove o načinu i sredstvima za prikupljanje, prevoz i postupanje tokom prevoza kao i uslove u pogledu prevoznih sredstava.

Dužnost lokalne uprave je da obezbijedi neškodljivo uklanjanje leševa u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nus proizvoda („Sl. list Crne Gore“, br. 42/15) koji još nije u potpunosti implementiran.

Kako postojeće sklonište ima ograničen kapacitet, to je Opština razmatra i druge mogućnosti rješavanja problema kontrole populacije pasa, u cilju smanjenja njihovog broja na ulicama, kroz izgradnju "slobodne zone".

MJERE: Kontinuirano finansiranje i nadzor rada skloništa od strane Opštine, kako bi se obezbijedili uslovi za normalno funkcionisanje u skladu sa Ugovorom o obavljanju komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja i davanju na upravljanje i korišćenje skloništa za napuštene životinje sa DOO "Komunalno" Nikšić. Dva puta godišnje organizovanje obuke i treninga za zaposlene u skloništu (1 predavanja od strane stručnih lica i 1 obilazak skloništa u okruženju kao primjer dobre prakse)

INDIKATORI: Povećanje broja udomljenih pasa, unapređenje rada u skloništu kroz sprovedene aktivnosti

Nosioci: Lokalne samouprave, NVO i druga pravna lica i preduzetnici

Rok: 2024.godina i dalje kontinuirano

5. Izgradnja karantinskog prostora za smještaj pasa lutalica

Karantinski prostor (definicija u pojmovniku) se može izgraditi na državnoj, opštinskoj ili privatnoj parceli i to treba da je prostor za njihovo slobodno kretanje i istrčavanje. Prostor mora biti ograđen i obezbijeđen da se životinje ne mogu kretati van istog. Neophodno je da postoji više pregradnih prostora koji razdvajaju pse po veličini, uzrastu i stepenu socijalizacije psa (kako ne bi dolazilo do međusobnog povređivanja pasa). U karantinski prostor bi dolazili psi koji su prošli CNVR program i klinički pregled u veterinarskoj ambulanti. Karantinski prostor treba da se razvija fazno, na osnovu projektne dokumentacije, a njeno funkcionisanje i finansiranje treba biti obezbijeđeno iz Budžeta opštine, državnih projekata, donacija i sl.

Karantinski prostor je jedan od načina kontrole populacije pasa, kada skloništa ne zadovoljavaju potrebne kapacitete i kada prekomjeran broj uličnih pasa ugrožava bezbjednost građana. Tu bi boravili psi do udomljenja, ili uginuća zbog bolesti ili starosti.

Put psa od ulice do karantinskog prostora i do udomitelja bi bio isti kao i u sklonišu. Troškovi održavanja i funkcionisanja ovog objekta trebali bi biti planirani kao i za Azil, iz budžeta opštine, donacija i sl. Nakon izgradnje karantinskog prostora, objekat će biti dat na upravljanje pravnom licu koje se bavi ovom djelatnošću ili kroz neki vid partnerstva sa organizacijama koje se bave zaštitom životinja.

MJERA: Određivanje lokacije, izrada tehničke dokumentacije i pribavljanje potrebnih dozvola; Izgradnja karantinskog prostora veličine oko 20.000 m² i pasa, koji su prošli CNVR program. Karantinski prostor imitira prirodno stanište psa i psi koji su odvojeni po zonama i kategorijama slobodno se kreću. Izmjena i dopuna Odluke o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole

razmnožavanja kućnih ljubimaca ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/20 od 30.12.2020) u cilju definisanja načina rada karantinskog prostora.

INDIKATORI: Određena lokacija; Izrađena tehnička dokumentacija (Glavni projekat); Pribavljene dozvole; Izgrađen karantinski prostor u cilju smanjenja broja pasa na ulicama; Praćenje broja smještenih pasa u karantinskom prostoru u odnosu na novonastale pse na ulicama, na godišnjem nivou; praćenje broja udomljenih, uginuli i usmrćenih (usled bolesti, starosti) pasa iz karantinskog prostora; Izvršena izmjena i dopuna Odluke kojom bi se definisao način funkcionisanja karantinskog prostora.

Nosioci: Lokalna uprava, NVO, veterinarske ambulante, organizacije uključene kroz partnerstvo

Rok: 2024. godina i kontinuirano

6. Obuke

U izradi lokalnih planova potrebno je identifikovati tehničke i stručne potrebe i razviti plan za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta. Da bi se postigla uspješna i efikasna kontrola pasa na lokalnom nivou, neophodno je da se razradi sistem za kontrolu populacije, uključujući sve tehničke i stručne kapacitete i znanje na svim nivoima uz mogućnost dodatne obuke za one koji već rade na kontroli populacije pasa.

Programi tehničke obuke svih aktera uključenih u dizajn i sprovođenje programa za kontrolu populacije pasa moraju zadovoljiti standarde propisane zakonom i priznatim svjetskim standardima dobre prakse i uključuju najmanje sljedeće oblasti: obuke za zaposlene u skloništima i veterinarsko osoblje; uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; procedure udomljavanja; obuke za socijalizaciju i resocijalizaciju pasa, te ponašanje u gradu, ponašanje prema drugim psima i ljudima; eutanazija – kada i kako se izvodi; vođenje evidencije i redovna analiza podataka – iako ne utiče direktno na brigu o životinja ažurno vođenje evidencije koje pokriva učestalost povreda ili oboljenja može pomoći pri identifikaciji dijela programa koji možda narušava zdravlje. Na primjer, neobično velik broj slučajeva post-operativnih komplikacija u određeno vrijeme može ukazivati na potrebu za dodatnom obukom određenog osoblja ili promjene u post-operativnoj njezi.

Na lokalnom nivou obuka treba da bude usmjerena na rukovodioce komunalnih organizacija i one u lokalnim upravama koji su odgovorni za razvoj program kontrole populacije pasa, svih zaposlenih u skloništima, kao i NVOs koje imaju registrovana skloništa. U izvođenje ovih aktivnosti treba uključiti Veterinarsku komoru Crne Gore i Udruženje veterinara male prakse, kao i druge moguće obrazovne institucije koje sprovode programe strukovne edukacije.

MJERE: Pokretanje inicijative od strane Opštine prema nadležnim institucijama za organizovanje programa obuke zaposlenih u Komunalnoj policiji i zaposlenih u skloništu; Povećanje broja zaposlenih u komunalnoj policiji koji će se baviti poslovima koji se odnose na opštinsku Odluku.

INDIKATOR: Sticanje znanja i povećanje broja obučanih i osposobljenih lica za rad u ovoj oblasti. Povećanje broja zaposlenih u komunalnoj policiji na ovim poslovima.

Nosioci: Uprava, VKCG, UVMPCG, Savjet za zaštitu životinja, Lokalna uprava, NVO

Rok: 2024. godina i kontinuirano

7. Saradnja sa lovačkim organizacijama i njihovo angažovanje u cilju identifikacije i kontrole populacije lovačkih pasa

U cilju podizanja svijesti o dobrobiti, obavezi identifikacije i kontroli populacije lovačkih pasa, Opština Nikšić treba da ostvari saradnju sa lokalnim lovačkim organizacijama.

MJERA: Na inicijativu Opštine organizovati kvartalno sastanke sa lokalnom lovačkom organizacijom u cilju kontrole lovaca koji posjeduju lovačke pse, koji nijesu registrovani u centralnom registru i nijesu uredno vakcinisani protiv bjesnila; Organizovanje dva puta godišnje edukaciju lovaca u MZ gdje su najviše zastupljeni, u cilju promocije odgovornog vlasništva i kontrole razmnožavanja pasa i to u vidu radionica i obavještenja putem bilborda i reklamnog materijala, u saradnji sa nadležnim institucijama; Inicijativa ka nadležnim institucijama o donošenju zakonske regulative o načinu držanja i postupanja sa lovačkim pasa.

INDIKATORI: Odziv i uspješnost održanih sastanaka; Smanjenje broja napuštenih lovačkih pasa i lovačkih štenaca na ulicama; Povećanje broja čipovanih i vakcinisanih lovačkih pasa; Pokrenuta inicijativa za donošenje Pravilnika o lovačkim psima

Nosioc: lokalna samouprava, lovačke organizacije, Uprava, Savjet za zaštitu životinja, NVO i veterinarske ambulante

Rok: 2024 i kontinuirano

8. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu

Najveći izvor pasa na ulicama je posljedica neodgovornog vlasništva. Kako bi podstaklo rješavanje ovog problema potrebno je podizanje svijesti djece školskog uzrasta o odgovornom vlasništvu, obavezama koje imaju kao sadašnji i budući vlasnici, držaoci kućnih ljubimaca i o svim elementima odgovornog vlasništva. Cilj je smanjenje broja napuštenih pasa i vlasničkih pasa bez nadzora.

U 2019. godini je sprovedena planirana kampanja za odgovorno držanje pasa "*Drug iz snova, a bez krova*", kroz projekat IPA 2014 Jačanje veterinarskog sektora i bila je prva u nizu kampanja koje će obezbijediti dugoročno i efikasno predstavljanje koncepta odgovornog vlasništva.

Dugoročno, edukacija je jedan od najbitnijih elemenata sveobuhvatnog pristupa upravljanju populacijom, jer je ljudsko ponašanje vrlo uticajan faktor u dinamici populacije pasa. Uopšte, edukacijom treba podsticati veću odgovornost vlasnika pasa. Takođe, postoje specifične ključne poruke edukacije koje bi bilo bitno naglasiti tokom različitih edukativnih aktivnosti, na primjer: prevencija ugriza, odabir i briga o psima, što se očekuje od odgovornog vlasnika, upućivanje na značaj i mogućnost pristupa preventivnim tretmanima, znanje o normalnim i abnormalnim ponašanjima pasa.

Edukacija o ponašanju pasa, navikama i odnosu djece prema njima, treba da sadrži: informacije o izboru odgovarajuće rase psa i osiguranje zdravlja i dobrobiti psa, što uključuje navikavanje psa na okolinu u kojoj se nalazi te socijalizacija i obuka psa; identifikaciju i registraciju pasa i upis u Registar kućnih ljubimaca koje vodi Uprava; sprječavanje bolesti, naročito bjesnila, ehinokokoze i lajšmanioze redovnom vakcinacijom i tretiranjem protiv endo i ekto parazita; edukacija namijenjena kako bi se smanjila učestalost ugriza, posebne djece; sprječavanje negativnih uticaja pasa na zajednicu preko zagađenja (npr. fekalije i buka), uzrokovanjem saobraćajnih nesreća i rizika za druge pse, divlje životinje, domaće životinje i druge vrste kućnih ljubimaca; kontrolu razmnožavanja pasa putem kontrole repordukcije i ograničavanju kretanja ženki u estrusu.

Edukacijske inicijative treba da se razvijaju u koordinaciji sa lokalnim obrazovnim ustanovama i trebaju biti sprovedene od strane obučених profesionalaca. Bitno je uključiti sve potencijalne izvore za edukaciju o psima kako bi se obezbijedilo da su poruke dosljedne, sa posebnim fokusom na poruke protiv surovosti i promovisanje pozitivne i zdrave koegzistencije sa životinjama u lokalnoj zajednici. Idealno, ovo bi objedinilo sve grupe iz područja za dobrobit životinja; veterinare, škole, institucije, organizacije za sprovođenje i medije.

MJERE: Dva puta godišnje organizovati radionice za građane, u cilju promocije odgovornog vlasništva u centru grada održavanjem predavanja i podjelom reklamnog materijala; Četiri puta godišnje edukaciju u prosvetnim institucijama i podjela reklamnog materijala.

INDIKATORI: Broj organizovanih radionica i količina podijeljenog reklamnog materijala

Nosioci: Uprava, lokalna samouprava, Komunalno preduzeće, NVO, relevantne institucije. U planiranje i realizaciju ovih aktivnosti treba uključiti Ministarstvo prosvjete, veterinarske organizacije, nacionalni i lokalni medije.

Rok: kontinuirano.

9. Smanjenje učestalosti ugriza pasa

Najefikasnije sredstvo za smanjenje učestalosti ugriza pasa su edukacija sa ciljem podizanja svijesti i prenošenje odgovornosti na vlasnika psa te primjena kaznenih odredbi propisanih zakonskom regulativom iz oblasti zaštite dobrobiti životinja (Zakon, podzakonski akti, odluke na lokalnom nivou). Uspostavljanje sistema identifikacije i registracije pasa značajno je za

pronalaženje vlasnika psa i naplata štete koju eventualno prouzrokuje napušteni pas. Takođe, jedna od mjera zaštite od napada pasa je i registracija opasnih pasa te razvijanje odgovornog vlasništva. Vlasnik koji drži opasnog psa treba da prođe obuku sa psom, uz provjeru stepena socijalizacije psa. Ako poslije provjere stepena socijalizacije, opasan pas ne postigne zadovoljavajući nivo socijalizacije, ako i dalje predstavlja opasnost za druge ljude i životinje, takav pas se dalje ne drži i usmrćuje se na human način. Poslove obuke pasa mogu obavljati pravna ili fizička lica registrovana i upisana u evidenciju za tu djelatnost kod Kinološkog saveza Crne Gore, kao i lica registrovana i sertifikovana od strane priznate institucije za obuke pasa.

Zadnjih četiri godine opština Nikšić izdvaja oko 300.000€/god. za naknadu štete zbog pasa litalica.

MJERE: Donošenje protokola o načinu postupanja prilikom prijave ujeda pasa; Organizovanje sastanaka sa institucijama i opštinama koje imaju iskustva u rešavanju ovog problemima u cilju pronalaženja rješenja;

INDIKATORI: Smanjenje broja prijavljenih eventualno nastalih šteta, kao i umanjen iznos izdvojenih sredstava za sudske postupke zbog nastale štete od pasa litalica.

Nosioci: Lokalne samouprave, Uprava u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom zdravlja

Rok: Kontinuirano

10. Odobravanje odgajivačnica pasa

Kao što je navedeno odgajivačnice pasa sa tri i više rasplodnih ženki namijenjenih prodaji u komercijalne svrhe obavezne su da ispune veterinarsko-sanitarne uslove i budu registrovane od strane Uprave. Kako postoji nesklad između podataka Kinološkog saveza Crne Gore i Uprave potrebno je intezivirati aktivnosti na obaveznoj registraciji odgajivačnica.

MJERA: Upućivanje inicijative ka nadležnim institucijama kako bi sve odgajivačnice ušle u sistem i dostava podataka o istim na godišnjem nivou od strane Uprave i kinološkog saveza CG

INDIKATOR: Broj registrovanih odgajivačnica na teritoriji opštine Nikšić godišnje

Nosioc: Uprava, Kinološki savez Crne Gore, Lokalna uprava

Rok: Kontinuirano

11. Sprečavanja prevoza i ostavljanja pasa litalica sa teritorija drugih opština

Kako je u opštini Nikšić veliki problem dovoženje pasa sa teritorija drugih opština, to je neophodno sistematski pristupiti rešavanju ovog problema. Mjere su da Uprava definiše zakonsku obavezu svih opština da pse litalice čipuju kao svoje vlasništvo, kako bi se na taj način utvrdilo sa teritorije koje opštine isti se dovoze. Takođe je neophodna intezivna saradnja lokalne

uprave sa MUP-om, u cilju kontrole vozila kojim bi se eventualno vršio prevoz pasa sa jedne na drugu teritoriju opštinu.

MJERA: Pokretanje inicijative od strane Opštine ka Upravi za izmjenu zakonske regulative da se psi lualice za koje nema mjesta u skloništu čipuju na Opštine u kojima borave. Kontrola vozila koja potencijalno mogu prevoziti pse, od strane MUP-a, u cilju kažnjavanja lica koja vrše nezakonit transpotpasa, a u saradnji sa Komunalnom policijom.

INDIKATOR: Indikator je broj otkrivenih nelegalnih transporta u cilju nekontrolisanog dovezenih pasa iz drugih opština

Nosioci: Uprava, MUP, Lokalna uprava

Rok: Kontinuirano

IX NEOPHODNI RESURSI

Za implementaciju ovog plana lokalna samouprava treba da obezbjedi odgovarajuće ljudske, infrastrukturne i finansijske resurse.

Finansijski resursi su neophodni za razvoj službi i infrastrukture, kontrolu populacije, postupak sa psima u skladu sa odlukama i ostalim relevantnim propisima na lokalnom nivou i druge planirane aktivnosti i mjere.

Takođe je veoma važno uspostaviti efikasnu međuinstitucionalnu, kao i saradnju sa civilnim sektorom radi efikasnog sprovođenja i održivosti.

Kooperativne aktivnosti odnosno uspostavljanje saradnje sa drugim zainteresovanim grupama koja se bave zaštitom dobrobiti životinja na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou u svrhu podizanja svijesti građana i promovisanja odgovornog vlasništva je od velikog značaja.

Sredstva koja je potrebno za realizaciju aktivnosti iz Programa:

1. Usvajanje i promocija lokalnog plana za kontrolu populacije pasa i njegovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa i njihove rasprostranjenosti.....1.500,00€
2. Identifikacija i registracija pasa.....5.000,00€

3. Kontrola razmnožavanja	
- subvencija sterilizacije za vlasničke pse.....	5.000,00€
- CNVR program.....	5.000,00€
4. Unaprjeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje.....	120.000,00€
5. Izgradnja karantinskog prostora za smještaj pasa lualica.....	115.000,00€
6. Obuke zaposlenih u skloništu i komunalnih policajaca.....	1.500,00€
- plate za 2 novouposlena komunalna policajca.....	20.000,00€
7. Saradnja sa lovačkim organizacijama i njihovo angažovanje u cilju identifikacije i kontrole populacije lovačkih pasa	1.000,00€
8. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu.....	2.000,00€
UKUPNO.....	276.000,00€

AKCIONI PLAN				
Redni broj	Aktivnosti i mjere	Nosilac aktivnosti	Rok	Napomene
1. Usvajanje i promocija lokalnog plana za kontrolu populacije pasa i njegovo praćenje				
1.1	Usvajanje lokalnog plana	Lokalna samouprava	2024	
1.2	Promocija	Lokalna uprava, NVO, Veterinarske ambulante	Kontinuirano	
2. Identifikacija i registracija pasa				
2.1	Sprovedenje obaveznog popisa neidentifikovanih i nevakcinisanih vlasničkih pasa jednom godišnje narednih 5 godina.	Lokalna uprava, NVO	2024- 2029	
2.2	Ponoviti popis vlasničkih pasa kako bi se uporedili podaci.	Lokalna uprava, NVO	2024	
2.3	Brojanje uličnih (bezdomnih) pasa	Lokalna uprava, NVO	2024	
2.4	Subvencioniranje identifikacije (mikročipovanja) registracije i vakcinacije na bjesnilo	Lokalna uprava, donacije	Kontinuirano	

3. Kontrola razmnožavanja				
3.1	Vlasnički psi	Vlasnici životinja, Lokalna uprava i DOO "Komunalno" Nikšić, Veterinarske ambulante, donacije	Kontinuirano	Hiruške i hemijske metode kontrole razmnožavanja sprovode: veterinarske ambulante.
3.2	Psi lutalice	Lokalna uprava i DOO "Komunalno" Nikšić, Veterinarske ambulante, donacije	Kontinuirano	Hiruške i hemijske metode kontrole razmnožavanja sprovode: veterinarske ambulante, a fizičke mjere odvajanja mogu da se sprovedu u sklopu skloništa. CNR metode
3.3	Subvencioniranje sterilizacije/kastracije za vlasničke i ulične pse	Lokalna uprava, donacije	Kontinuirano	

4. Unaprijeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje				
4.1	Unaprijeđenje uslova u skloništu za napuštene životinje	Lokalna uprava, DOO "Komunalno" Nikšić	2024-2029.	
5. Izgradnja karantinskog prostora za smještaj pasa lutalica				
5.1	Izgradnja i stavljanje u funkciju karantinskog prostora	Lokalna uprava, NVO, Veterinarske ambulante, DOO "Komunalno" Nikšić	2024-2025.	Određivanje parcele za potrebe izrade karantinskog prostora, kao i opredjeljivanje određenih sredstava za njegovo održavanje
6. Obuke				
6.1	Obuka i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta	Nadležni organi lokalne samouprave, DOO "Komunalno" Nikšić, UVMPCG	Kontinuirano	

6.2	Obuke za zaposlene u skloništima (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja: uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; vođenje evidencije i analiza podataka i slično)	Nadležni organi lokalne uprave, DOO "Komunalno" Nikšić, UVMPCG, NVO	Kontinuirano	
6.3	Edukacija i kontrola životne sredine: komunalna higijena, upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama npr. odlagalištima smeća i pristupi klanicama i druge teme	Nadležni organi lokalne uprave, DOO "Komunalno" Nikšić, UVMPCG, NVO	Kontinuirano	
6.4	Edukacija građana i vlasnika pasa o odgovornom vlasništvu	Nadležni organi lokalne uprave, DOO "Komunalno" Nikšić, UVMPCG NVO	Kontinuirano	

7. Saradnja sa lovačkim savezom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa				
7.1	Saradnja i angažovanje lovačkog saveza u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa. Održavanje 4 sastanka godišnje (kvartalno), vezano za definisanje obaveza lovčkih organizacija i opštine	Nadležni organi lokalne uprave, Lovačke organizacije	Kontinuirano	
7.2	Promovisanje obavezne identifikacije i registracije lovačkih pasa i vakcinacije protiv bjesnila, kroz 4 promocije – gostovanja u lokalnom elektronskom mediju	Nadležni organi lokalne uprave, DOO "Komunalno" Nikšić, UVMPCG, Lovačke organizacije	Kontinuirano	
8. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu				
8.1	Edukacija o ponašanju pasa, navikama i odnosu ljudi prema psima, kroz	Uprava NVO Kinološki savez Crne Gore	Kontinuirano	

9. Smanjenje učestalosti ugriza pasa				
9.1	Praćenje broja ugriza pasa i tretmana postekspozicijske profilakse	Lokalne samouprave Uprava u saradnji sa MUPom	Kontinuirano	
10. Odobrovanje odgajivačnica pasa				
10.1	Promovisanje obaveze odobrovanja odgajivačnica	Uprava Kinološki savez Crne Gore	Kontinuirano	
11. Sprečavanje dovoženja pasa lutilica sa teritorija drugih opština				
11.1	Izmjena zakonske regulative (obaveza lokalnih uprava čipovanja pasa lutilica u svakoj opštini)	Lokalne samouprave putem gradskih odluka, Uprava u saradnji sa MUPom		

Na osnovu člana 38 stav 1 tačka 3 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore“, br. 02/18, 34/19, 38/20, 50/22 i 84/22), člana 35 stav 1 tačka 3 i člana 38 stav 1 Statuta opštine Nikšić („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi“, br. 31/18 i 21/23) Skupština opštine Nikšić, na sjednici održanoj _____ 2024. godine, donijela je

ODLUKU

o usvajanju Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine

Član 1

Usvaja se Lokalni plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine.

Član 2

Sastavni dio ove odluke čini Lokalni plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine

Član 3

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore-Opštinski propisi".

Broj: 01-030-
Nikšić, _____ 2024. godine

SKUPŠTINA OPŠTINE NIKŠIĆ

PREDSJEDNIK

Nemanja Vuković, s.r.

OBRAZLOŽENJE

Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje ove odluke sadržan je u članu 38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22 i 84/22), članu 35 stav 1 tačka i članu 38 stav 1 Statuta opštine Nikšić ("Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi, br. 31/18 i 21/23), kojima je propisano da Skupština opštine donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti i da u vršenju poslove iz svoje nadležnosti pored Statuta donosi odluke, rješenja, planove, programe i druge akte, a osnov je sadržan i u akcionom planu Nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa, u obavezi lokalnih uprava za izradu i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije

Razlozi za donošenje

Lokalni plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić za period od 2024-2029. godine treba da uredi pitanja od značaja za kontrolu populacije napuštenih i vlasničkih pasa koji nijesu pod nadzorom ljudi, što predstavlja veliki problem u opštini Nikšić.

Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Izuzetno je važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera kontrole, koje utiču na uzrok nekontrolisanog razmnožavanja pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovedu na human i održiv način. Humani i efikasni programi kontrole treba da se oslanjaju na koncept odgovornog vlasništva koji značajno može redukovati broj napuštenih životinja i probleme koji se za njih vezuju. S obzirom da je ekologija napuštenih životinja u velikoj mjeri vezana za ljudske aktivnosti, kontrolu populacije ovih životinja moraju da prate promjene u ponašanju čitave zajednice. Cilj plana je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u zajednici, kao i poboljšanje zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica.

Okvirni ciljevi Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa u opštini Nikšić obuhvatiće smanjenje i kontrolu populacije napuštenih pasa i pasa bez nadzora; poboljšanje zdravlja i dobrobiti populacije vlasničkih pasa i pasa bez nadzora; izgradnju sistema za kontrolu populacije pasa; jačanje tehničkih kapaciteta za smještaj pasa lualica (karantinski prostor) i poboljšanje uslova u skloništu; jačanje instituta "odgovornog vlasništva", kao i edukacija i podizanje svijesti stanovništva i smanjenje broja ujeda i drugih negativnih pojava izazvanih od strane uličnih pasa (saobraćajne nesreće, izazivanje šteta domaćinstvima i dr.).

OBRAĐIVAČ

SEKRETARIJAT ZA KOMUNALNE POSLOVE I SAOBRAĆAJ

SEKRETAR

Vidak Krtolica, s.r.

Orma Gora

**OPĆINA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU
I FITOSANITARNE POSLOVE**

Primljeno, 31.12.2024

Org. jed.	Jed. klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
003/1-312/24-54/19				

IZVJEŠTAJ

1. Realizacija/izrada/sprovođenje lokalnog plana u skladu sa specifičnostima i potrebama lokalnih samouprava a u skladu sa Programom za kontrolu populacije pasa sa Akcionim planom

Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj Opštine Nikšić aktivno radi na rješavanju problema napuštenih i izgubljenih pasa, u interesu kako građana, tako i dobrobiti životinja.

Plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić je usvojen na sjednici SO Nikšić u martu 2024. godine.

Na teritoriji opštine Nikšić 2022./2023. godine, izvršen popis kućnih ljubimaca-pasa, koje su radili obučeni anketari, u saradnji sa NVO Korina iz Nikšića i veterinarskom ambulantom "Family vet", odnosno veterinarom Alaksandrom Krivokapić i njenim timom. Tokom popisa izvršeno je čipovanje oko 1500 pasa, vakcinisano je protiv bjesnila oko 1200, dok je popisano 5858 vlasničkih pasa. U saradnji sa Komunalnom policijom izvršeno je više kontrola postupanja sa životinjama, shodno zakonskoj regulativi i nadležnostima iste.

Od marta 2019. godine do januara 2023. godine, kroz CNVR program, koji je finansirala Stray CoCo fondacija, po ugovoru sa Opštinom Nikšić i Family vet ambulantom, sterilisano je 1000 uličnih pasa i 764 udomljenih vlasničkih pasa.

Od jula 2023. godine do 01.11.2024. godine, kroz CNVR program, koji finansira Animal Soulmates e.V. sterilisano je 517 uličnih pasa. Za 2024. godinu, za ovu aktivnost, shodno Lokalnom planu za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić, Opština Nikšić je izdvojila sredstva od 5000 € i na taj način omogućena je sterilizacija većeg broja uličnih pasa.

Za 2024. godinu, shodno Lokalnom planu za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Nikšić je izdvojila 5000 € za subvenciju sterilizacije vlasničkih pasa, pod uslovom da je pas obilježen mikročipom i zaveden u državni Registar kućnih ljubimaca i 7950 € za mikročipovanje.

Od 2022.-2024. godine Opština Nikšić izdvojila je oko 15.000 €/god. za mikročipovanja, vakcinaciju protiv bjesnila i registraciju vlasničkih pasa u saradnji sa "Family vet" ambulantom i NVO Korina. Opština Nikšić planira da u kontinuitetu subvencionira sterilizaciju i mikročipovanje vlasničkih pasa i sterilizaciju uličnih pasa u iznosu od oko 15000€ godišnje, čime stimuliše građane na odgovorno vlasništvo.

Program sterilizacije u kombinaciji sa drugim mjerama kontrole populacije pasa može znatno pomoći u smanjenju broja pasa lutilica. U tom cilju opština je opredijelila više od 100.000€ za izgradnju karantintinskog prostora (free zone), na površini od oko 20.000 m², koji predstavlja ograđeni prostor namijenjen za slobodno kretanje pasa lutilica, koji imitira prirodno stanište psa i osigurava osnovnu dobrobit životinja sa ciljem kontrole populacije bezdomnih pasa. Neophodno je da postoji više pregradnih prostora koji razdvajaju pse po veličini, uzrastu i stepenu socijalizacije psa (kako ne bi dolazilo do međusobnog povređivanja pasa), za šta u narednom periodu treba obezbijediti sredstva. Kako bi ovaj prostor funkcionisao pravilno uspostavljena je saradnja sa Srdanom Todorovićem, koji već ima takav objekat i koji je primjer za pravilno postupanje i socijalizaciju pasa lutilica.

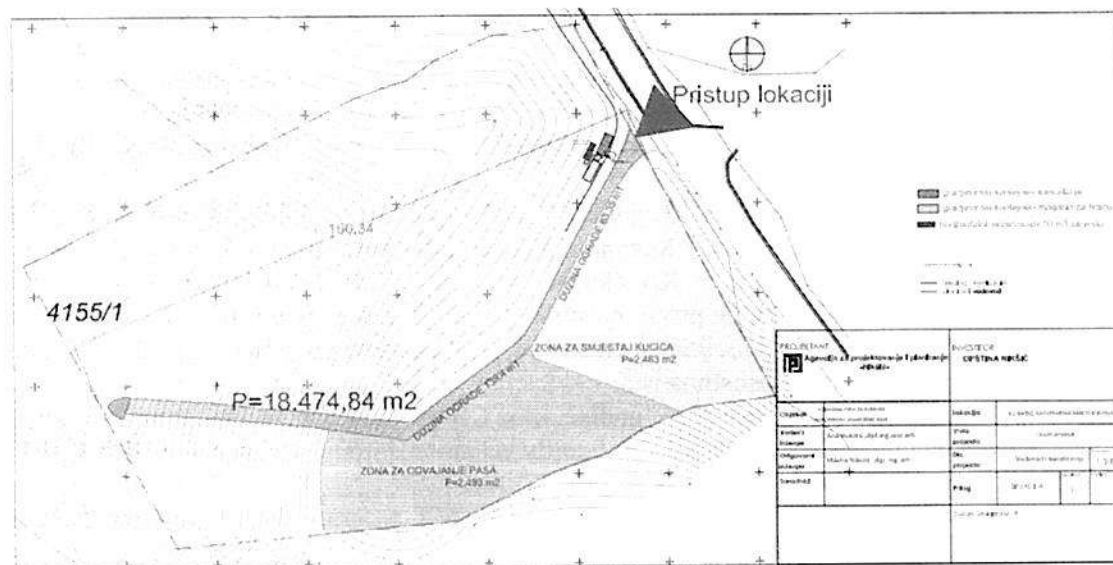
U free zone bi dolazili psi koji su prošli CNVR program, klinički pregledani u veterinarskoj ambulanti, odraden Rapid 4D test i u ovom dijelu imamo podršku od veterinarke Aleksandre Krivokapić. U ovom prostoru bi boravili psi do udomljenja, ili uginuća zbog bolesti ili starosti.

U toku je izrada pravilnika o načinu funkcionisanja free zone.

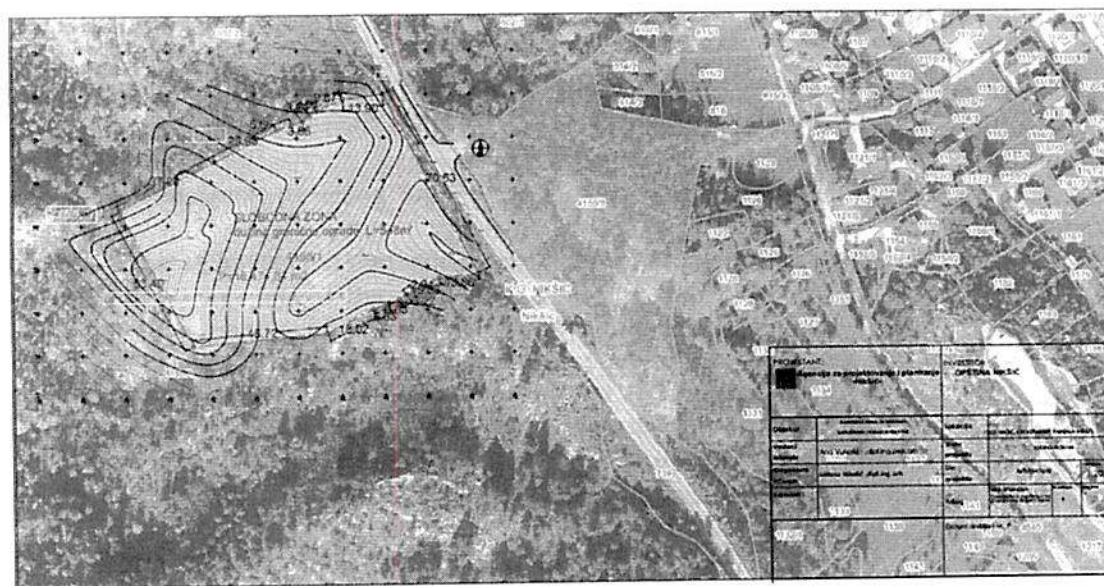
Završena je I faza, koja je obuhvatala izgradnju spoljne ograde, jedne pregradne ograde (koja formira I zonu, smještajnog kapaciteta oko 100-120 pasa), plato za 3 kontejnera za potrebe zaposlenih i magacinskog prostora, ulazna kapija). Za realizaciju ove faze Opština Nikšić je izdvojila 85.000€.

U toku je realizacija II faze, koja obuhvata izgradnju više pregradnih ograda za smještanje pasa po kategorijama, izgradnja kućica za pse i hranidbenog prostora, nabavku, postavljanje i opremanje

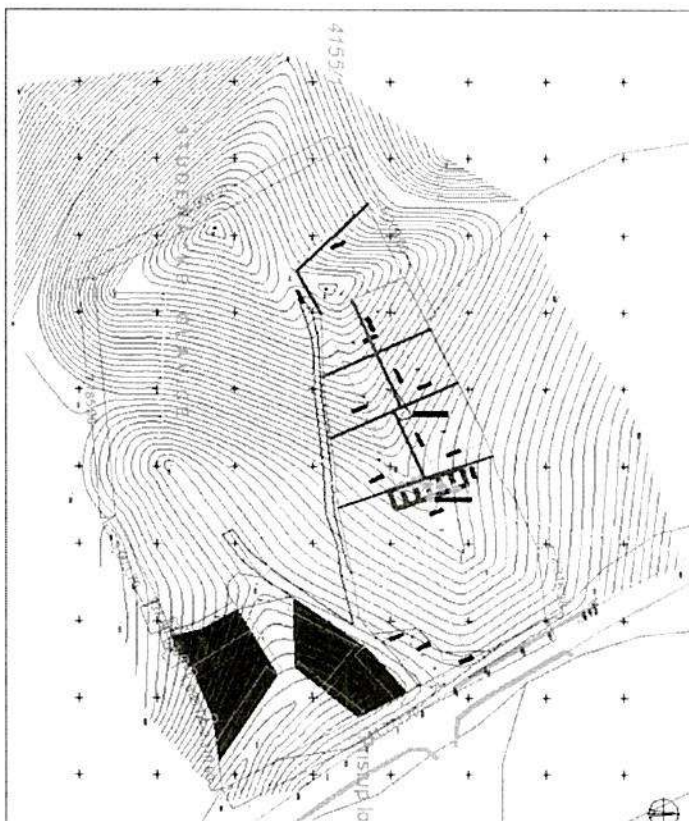
3 kontejnera za potrebe zaposlenih, veterinaru i magacinskog prostora i izgradnja potrebne infrastrukture (voda, struja i kanalizaciji). Za II fazu Opština Nikšić je izdvojila oko 50.000€.

Slika: 1. Izvod iz idejnog rješenja karantinskog prostora (free zone)

Slika: 2. Položaj free zone od naselja i saobraćajnice

Slika: 3. Izvod iz idejnog rješenja unutrašnje pregrade (free zone)

U cilju edukacije građana i promovisanja odgovornog vlasništva, osim subvencije za sterilizaciju i čipovanje, predstavnici Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj, veterinarske ambulante Family vet i NVO Korina gostovali su na TV Nikšić. Veterinar iz Family vet-a vrši redovnu edukaciju građana koji posjete istu, kao i edukaciju djece u školama. Takođe, prilikom redovnog ažuriranja popisa vlasničkih pasa, predstavnici Sekretarijata za komunalne poslove, u saradnji sa NVO Korina i veterinarskom ambulantom Family vet, vrše edukaciju stanovništva na terenu, o odgovornom vlasništvu.

2. Iznos novčanih sredstava tokom 2024 godine (i predhodni period ako ste u mogućnosti) koje su lokalne samouprave izdvojile na račun ujeda pasa lutilica;

- ***Iznos sredstava isplaćenih građanima za nadoknadu po osnovu ujeda-udara pasa i napada pasa od 2018-2021 i 2021 – 2024:***

- u 2018. godini:

239, 974,64 €

- u 2019. godini:	276.887,02 €
- u 2020. godini	339.552,30 €
- u 2021. godini:	303.956,60 €
UKUPNO 2018 – 2021:	1.160.372,56 €

- u 2021. godini:	303.956,60 €
- u 2022. godini:	327.054,96 €
- u 2023. godini:	326.312,20 €
- u 2024. godini (do 26.09.):	187.190,22 €
UKUPNO 2018 – 2021:	1.144.513,98 €

- *Broj ljudi kojima je isplaćena nadoknada, klasifikovan po iznosima nadoknade po osnovu napada na ljude za period 2018-2021 i 2021-2024:*

- u 2018. godini:	334
- u 2019. godini:	472
- u 2020. godini	491
- u 2021. godini:	407
UKUPNO 2018 – 2021:	1.704 lica
- u 2021. godini:	407
- u 2022. godini:	467
- u 2023. godini:	326
- u 2024. godini (do 26.09.):	262
UKUPNO 2018 – 2021:	1.462 lica

- *Broj ljudi kojima je u više navrata izvršena nadoknada, kvalifikovan po broju i iznosu isplata od 2018-2024 odnosno koji su u ovom periodu u više navrata ustajali sa tužbama za naknadu materijalne i nematerijalne štete kao i zahtjevima za vansudko poravnanja je 30, čiji se iznosi naknade kretali od 100 € do 1.000 €.*
- *Broj vlasnika poljoprivrednih gazdinstava kojima je izvršena nadoknada šteta koje su imali zbog napad pasa na domaće životinje i ukupan iznos sredstava koja su isplaćena po ovom osnovu za period 2018-2021 i 2021-2024:*

- u 2018. godini:	13
-------------------	----

- u 2019. godini:	25
- u 2020. godini	38
- u 2021. godini:	25
UKUPNO 2018 – 2021:	101 vlasnika polj. gazdin.
- u 2021. godini:	25
- u 2022. godini:	37
- u 2023. godini:	44
- u 2024. godini (do 26.09.):	21
UKUPNO 2018 – 2021:	127 vlasnika polj. gazdin.

3. Ostale informacije koje mogu biti od koristi prilikom sačinavanja izvještaja i preduzimanja daljih koraka

Napominjemo da je Opština Nikšić nadležnim institucijama dostavila inicijative:

- Inicijativa prema Ministarstvu poljoprivrede i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove da se ubrza postupak ukidanja titar testova na bjesnilo i sprovede pravilna zakonska regulativa, kako bi se psi lakše i brže udomljavali u zemljama EU;
- Druga inicijativa Vladi Crne Gore je za povjeravanje dijela poslova Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove Komunalnoj policiji Opštine Nikšić, kako bi ubrzala postupke sa građanima i sprovodila kaznene mjere propisane opštinskom Odlukom o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/20 od 30.12.2020).

Nikšić, decembar 2024. godine

SEKRETARIJAT ZA KOMUNALNE POSLOVE I SAOBRAĆAJ OPŠTINE NIKŠIĆ

Sekretar Vidak Krtolica

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ

13. XI 2024

02 031 4228

DIREKCIJA ZA IMOVINU

Broj 10-032-604/24

Nikšić, 11. 12. 2024. godine

SLUŽBA ZA SARADNJU, POSLOVE PREDSEDNIKA I INFORMISANJE

Nikšić

PREDMET: Izvještaj o utrošku budžetskih sredstava na ime plaćanja šteta
zbog ujeda pasa lotalica

Dana 5. 12. 2024. godine na mail adresu Direkcije za imovinu uputili ste zahtjev za dostavljanje podataka iz nadležnosti našeg organa, koji se odnosi na evidenciju budžetskih sredstava izdvojenih na ime plaćanja šteta koje su nastale zbog pasa lotalica. Vašem zahtjevu prethodio je dopis iz Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, koja je između ostalog, zatražila ovaj podatak. Informaciju koju vam dostavljamo, uz ostale koje pribavite od drugih opštinskih organa shodno svojim nadležnostima, a sve po istom zahtjevu Uprave, potrebno je objediniti i kao takve joj proslijediti na dalje postupanje.

Podatke o novčanim sredstvima koja su izdvojena iz opštinskog budžeta zbog šteta koje su prouzrokovali psi lotalice od 2018. godine, dostavljamo u tabelarnom prikazu kako slijedi:

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
239.974,64€	276.887,02€	339.552,30€	303.956,60€	327.054,96€	326.312,20€	258.669,15€

2024* - zaključno sa 1. 12. 2024. godine

Napominjemo, navedeni iznosi podrazumijevaju godišnje isplate iz budžeta obuhvatajući sve mogućnosti okončanja spora, dakle vansudsko poravnanje, sudsko poravnanje i pravosnažna presuda, a takođe se odnose na sve štete pričinjene od pasa lotalica, a to su nematerijalne štete (ujedi građana) i materijalne štete (poklana živina, jagnjad i sl).

S poštovanjem!

Obradio

Branko Stanišić

DOSTAVLJENO

1 x naslovu

1 x u spise

1 x a/a

DIREKTOR

Radosav Urošević

